

De kracht van Bunschoten.

Een onderzoek naar de ervaren werkzaamheid van de activiteiten binnen het programma
'Opvoeden en Opgroeien'

Tosca van Putten

3463532

Universiteit Utrecht

Eerste beoordelaar:
Marije Kesselring

Stage organisatie:
Gemeente Bunschoten

Tweede beoordelaar:
Bob Horjus

Stagebegeleidster:
Dienke van Dijk

Datum:
22-06-2018

Abstract

Background. The municipality of Bunschoten - in cooperation with welfare organization 'De Boei' and healthcare organization GGDrU - developed the preventive programme '*Opvoeden en Opgroeien*' (O&O) to support parents/educators with questions and problems related to the upbringing of their children and build a strong pedagogic civil society. **Aim.** This research is based on three *outcome*-indicators; scope, client satisfaction, and goal attainment, to gain an understanding of experienced effectiveness of O&O-activities by parents/educators and professionals. **Methods.** In this research a mixed methods research was conducted. A questionnaire was filled out by 18 participants of O&O-activities and interviews were held with three parents and six professionals involved with O&O. **Results.** The results indicate that parents/educators and professionals are satisfied with the O&O-activities and the goals of O&O are attained. The results of scope are inconclusive. **Conclusion.** Without giving a definitive judgment about the effectiveness of this programme, this research shows that the goals of the O&O-programme are attained. Nevertheless, the primary goal of parents/educators is to spend quality time with their children. Moreover, parents/educators believe that the activities are meant for people with problems. In the future development of the O&O-programme professionals face the challenge to promote O&O-activities, cooperate with existing initiatives, and adopt a lean-back attitude towards parents/educators to trigger their problem-solving skills.

Keywords: Upbringing, pedagogic civil society, municipality, prevention, first indication of effectiveness, outcome-indicators, scope, client satisfaction, goal attainment

Samenvatting

Achtergrond. Gemeente Bunschoten heeft in samenwerking met welzijnsorganisatie 'De Boei' en Gemeentelijke Gezondheidsdienst regio Utrecht het preventieve programma Opvoeden en Opgroeien ontwikkeld om (mede)opvoeders te ondersteunen bij opvoedvragen en -problemen. Op deze manier wordt beoogd de kracht van de samenleving te versterken. **Doel.** Dit onderzoek geeft een eerste indicatie van de ervaren werkzaamheid van de O&O-activiteiten door (mede)opvoeders en professionals, op basis van drie *outcome*-indicatoren: bereik, tevredenheid, doelrealisatie. **Methode.** Voor dit mixed-methods onderzoek zijn vragenlijsten ingevuld door 18 (mede)opvoeders die deelnamen aan de O&O-activiteiten. Aanvullend zijn met drie (mede)opvoeders en zes betrokken professionals interviews gehouden. **Resultaten.** De resultaten indiceren dat (mede)opvoeders en professionals tevreden zijn over de O&O-activiteiten en dat de doelen van O&O worden behaald. De resultaten met

betrekking tot het bereik zijn niet eenduidig. **Conclusie.** Zonder definitieve oordelen te geven over de effectiviteit van de O&O-activiteiten, laat dit onderzoek zien dat de doelen van het O&O-programma worden behaald. Echter, het primaire doel voor (mede)opvoeders is tijd doorbrengen met hun kinderen. Bovendien hebben (mede)opvoeders het idee dat een aantal O&O-activiteiten bedoeld is voor (mede)opvoeders met problemen. In de doorontwikkeling van het O&O-programma ligt voor professionals de opgave om de activiteiten positief op de kaart te zetten, meer samen te werken met bestaande initiatieven en meer in te zetten op de ontwikkeling van het probleemoplossend vermogen van (mede)opvoeders om opvoedsituaties te veranderen.

Kernwoorden: Opvoeden, pedagogische civil society, gemeente, preventie, ervaren werkzaamheid, *outcome*-indicatoren, bereik, tevredenheid, doelrealisatie

De kracht van Bunschoten: Een onderzoek naar de ervaren werkzaamheid van de activiteiten binnen het programma ‘Opvoeden en Opgroeien’

Met de nieuwe Jeugdwet van 1 januari 2015 is de transitie en transformatie jeugdzorg in gang gezet, waardoor gemeenten niet enkel verantwoordelijk zijn voor de preventieve jeugdhulp, maar de verantwoordelijkheid hebben over de gehele jeugdzorg (Nji, 2013). De Jeugdwet heeft als doel opgroei- en opvoedproblemen zoveel mogelijk te voorkomen en het aantal doorverwijzingen naar specialistische hulp te verminderen. Om dit te realiseren zullen gemeenten in moeten zetten op het bevorderen van de opvoedvaardigheden van (mede)opvoeders, het versterken van het opvoedklimaat binnen gezinnen en diens sociaal netwerk en het versterken van de eigen mogelijkheden van jeugd en (mede)opvoeders (Jeugdwet, 2018). De pedagogische civil society biedt het alternatief om op preventieve wijze eenvoudige opvoed- en opgroei problemen op te lossen door middel van het sociaal netwerk. Dit moeten voorkomen dat jeugd en gezinnen met eenvoudige opvoed- en opgroei problemen worden doorverwezen naar specialistische hulp, met als gevolg kortere wachtlijsten en sneller hulp voor jeugd en gezinnen met meervoudige problematiek (De Winter, 2012; Movisie, 2015).

Uit de eerste evaluatie van de Jeugdwet (2018) is gebleken dat de transformatie nog van de grond moet komen. Gemeenten moeten zich de komende jaren gaan inzetten om de transformatiedoelen te realiseren, met de nadruk op preventie (ZonMw, 2018). Gemeente Bunschoten (hierna: Bunschoten) is al een aantal jaar bezig om de transformatie door te voeren. Met het beleidsprogramma 'Opvoeden en Opgroeien' (O&O) beoogt Bunschoten in samenwerking met Stichting welzijnsorganisatie De Boei (hierna: 'De Boei') en de

HET PROGRAMMA OPVOEDEN EN OPGROEIEN IN BUNSCHOTEN

Gemeentelijke Gezondheidsdienst regio Utrecht (GGDrU), de eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheden van de burger te bevorderen en het sociale netwerk van jeugdigen en (mede)opvoeders te versterken. Hiermee draagt het beleidsprogramma bij aan het opbouwen van een sterke pedagogische civil society en sluit het aan op zowel lokale als landelijke speerpunten (Gemeente Bunschoten, 2015; Jeugdwet, 2018).

In het beleidsprogramma O&O heeft Bunschoten de pedagogische civil society vertaald naar het versterken van de kracht van de samenleving. Het O&O-programma bestaat uit preventieve, collectieve activiteiten die moeten bijdragen aan het versterken van de kracht van de samenleving. Het huidige onderzoek richt zich op de ervaren werkzaamheid van deze activiteiten door zowel (mede)opvoeders als professionals in Bunschoten, en wordt uitgevoerd middels drie *outcome*-indicatoren: bereik, tevredenheid en doelrealisatie (Van Yperen, Veerman, & Bijl 2017). De bevindingen uit dit onderzoek moeten bijdragen aan het verkrijgen van inzicht in de werking van het beleidsprogramma en kunnen door Bunschoten worden gebruikt om het programma te optimaliseren en verantwoording af te leggen aan het college. Bovendien is in Nederland nog weinig inzicht in effectieve preventie programma's in de praktijk (Van Yperen et al., 2017). Dit onderzoek geeft een eerste indicatie van de werking van een dergelijk programma. Getracht wordt de volgende vraag te beantwoorden: *Wat is de ervaren werkzaamheid van de activiteiten die worden georganiseerd voor (mede)opvoeders in het kader van opvoeden en opgroeien, ter versterking van de kracht van de samenleving?*

Theoretisch kader

In deze paragraaf wordt uiteengezet welke O&O-activiteiten worden onderzocht en welke doelen Bunschoten daarmee wil realiseren. Vervolgens worden de *outcome*-indicatoren bereik, tevredenheid en doelrealisatie toegelicht (Van Yperen et al., 2017).

De O&O-activiteiten

Het O&O-programma is een overkoepelend programma dat alle activiteiten omvat die in Bunschoten worden georganiseerd in het kader van opvoeden en opgroeien. Dit houdt in dat naast 'De Boei' en GGDrU, die tevens verantwoordelijk zijn voor de coördinatie, ook andere organisaties O&O-activiteiten kunnen uitvoeren. In dit onderzoek zijn vijf O&O-activiteiten onderzocht: het mamacafé, het buurtcafé, ouder-kind zwemmen, slag voor slag zwemt en de ouderinformatieavond van het sportclubje (Bijlage 1). Het mamacafé en buurtcafé zijn initiatieven van 'De Boei'. Het mamacafé wordt elke eerste en derde woensdag van de maand georganiseerd in de lokale bibliotheek en is voornamelijk gericht op moeders. Deze activiteit heeft als doel dat moeders elkaar ontmoeten en met elkaar in gesprek gaan. Het buurtcafé is een buitenactiviteit waarbij een bus elke woensdagochtend in een andere buurt

HET PROGRAMMA OPVOEDEN EN OPGROEIEN IN BUNSCHOTEN

staat. Deze activiteit is niet specifiek gericht op (mede)opvoeders, maar bedoeld voor alle inwoners van Bunschoten met als doel integratie en meer acceptatie van verschillende mensen en culturen.

Het ouder-kind zwemmen en slag voor slag zwemt zijn activiteiten die door zwembad 'De Duker' (hierna: 'De Duker') worden georganiseerd. Het ouder-kind zwemmen is gericht op (mede)opvoeders en kinderen tot 4 jaar. Het voornaamste doel van deze activiteit is *survivalen*; kinderen vaardigheden aanleren om zichzelf te kunnen redden in het water. Deze activiteit wordt twee keer per week aangeboden. Slag voor slag zwemt is zwemles voor kinderen met een beperking waarbij (mede)opvoeders de eerst paar lessen meedoen. Het doel van deze activiteit is om kinderen met een beperking te leren zwemmen en hen vertrouwen te geven en wordt één keer per week aangeboden.

De laatste activiteit betreft de ouderinformatieavond van het sportclubje. Deze activiteit is in samenwerking met Nationaal Bureau Sport Stimulering (NBSS) en Bunschoten tot stand gekomen. Het sportclubje is een activiteit voor kinderen met een beperking. De ouderinformatieavond van het sportclubje is georganiseerd om de (mede)opvoeders van deze kinderen te voorzien van informatie en feedback te krijgen over hun ervaringen. De ouderinformatieavond heeft in april eenmalig plaatsgevonden.

Drie *outcome*-indicatoren

Het onderzoek wordt uitgevoerd op basis van drie *outcome*-indicatoren: bereik, tevredenheid en doelrealisatie. Aan de hand van deze *outcome*-indicatoren wordt gemeten hoe (mede)opvoeders en betrokken professionals de O&O-activiteiten beoordelen. Dit geeft inzicht in de ervaren werkzaamheid van de activiteiten (Van Yperen et al., 2017).

Bereik. Het bereik betreft de mate waarin (mede)opvoeders aan het O&O-programma deelnemen (Van Yperen et al., 2017). Om de gewenste doelgroep te bereiken spelen verschillende factoren een rol. Ten eerste is positieve communicatie en het promoten van activiteiten belangrijk, om bekendheid te genereren onder (mede)opvoeders en activiteiten positief op de kaart te zetten. Dit kan enerzijds het probleemgericht perspectief van (mede)opvoeders over activiteiten veranderen. Anderzijds kan het inspelen op de behoefte van (mede)opvoeders om vaardig te zijn in hun rol als opvoeder en te investeren in een goede relatie met het kind (Cuijpers, Warmerdam, Van Straten, & Van Rooy, 2010). Ten tweede speelt laagdrempeligheid een belangrijke rol. Dit kan worden bevorderd door de inzet van social media, vrijblijvende deelname aan activiteiten en een centrale locatie waar de activiteiten plaatsvinden (Pels, Distelbrink, & Tan, 2009). Tot slot kan het bereik worden

HET PROGRAMMA OPVOEDEN EN OPGROEIEN IN BUNSCHOTEN

bevorderd door contact te leggen met het sociaal netwerk van (mede)opvoeders of de verbinding te zoeken met bestaande initiatieven (Van Dijk, Stetter, & Prinsen 2009).

Het is echter niet vanzelfsprekend voor (mede)opvoeders om advies en informatie in te winnen over opvoeden en opgroeien. Bij (mede)opvoeders heerst nog steeds het idee dat hulp alleen nodig is bij problemen. Bovendien vinden ze hun vragen vaak niet problematisch genoeg om advies en informatie te vragen (De winter, 2012; Speetjens, Van der Linden, & Goossens, 2009). Daarnaast blijkt uit onderzoek dat (mede)opvoeders het moeilijk vinden om over bepaalde onderwerpen te praten, zoals slaan of relatieproblemen. Zij kunnen zich hiervoor schamen en er kan een taboe op rusten (Speetjens et al., 2009). Deze factoren kunnen het bereik van (mede)opvoeders voor deelname aan O&O-activiteiten belemmeren.

Verwacht wordt dat het bereik van (mede)opvoeders voor deelname aan O&O-activiteiten per activiteit verschilt. Bij de zwemactiviteiten van 'De Duker' ligt de nadruk op het vergroten van de zwemvaardigheden van kinderen. Dit kan voor (mede)opvoeders als laagdrempelig worden ervaren, omdat deze activiteiten niet worden gekoppeld aan opvoed- en opgroei problemen. Het bereik kan daardoor hoog zijn. De activiteiten van 'De Boei' zijn daarentegen wel gericht op opvoed- en opgroei problemen. Hoewel deze O&O-activiteiten op een centrale locatie plaatsvinden en (mede)opvoeders vrijblijvend kunnen deelnemen, kan worden verwacht dat (mede)opvoeders de activiteiten benaderen vanuit een probleemgericht perspectief. Dit kan hen afschrikken deel te nemen.

Tevredenheid. De tevredenheid betreft de mate waarin (mede)opvoeders tevreden zijn over het nut of het effect van de activiteiten. De relevantie van het meten van tevredenheid ligt onder andere in de legitimering van de inzet van het O&O-programma. Bovendien geeft informatie uit cliënttevredenheid onderzoek inzicht in de knelpunten en succesfactoren van het programma (Van Yperen, De Wilde, Keuzenkamp, 2014).

Een aantal factoren draagt bij aan de cliënttevredenheid. Zo tonen enkele studies aan dat (mede)opvoeders het belangrijk vinden dat activiteiten toegankelijk zijn, zoals een locatie in de buurt en laagdrempeligheid van de activiteit (Speetjens et al., 2009; Batbataar, Dorjdagva, Luvsannyam, Savino, & Amenta, 2016). Daarnaast vinden (mede)opvoeders het belangrijk dat naar hen wordt geluisterd, ze serieus worden genomen en ze worden bekrachtigd in hun eigen opvoedkennis en -vaardigheden en hun rol als ouder (NCJ, 2013). Tevens geven (mede)opvoeders aan een sympathieke houding, empathisch vermogen en betrokkenheid van de professional belangrijk te vinden (Batbataar et al., 2016; Collins et al., 2018).

HET PROGRAMMA OPVOEDEN EN OPGROEIEN IN BUNSCHOTEN

Verwacht wordt dat ouders tevreden zijn over de uitkomsten van de O&O-activiteiten. De activiteiten zijn toegankelijk door de centrale locaties in het dorp en het laagdrempelige karakter van de activiteiten, zoals knutselochtenden en creatieve workshops. Door het persoonlijke contact tussen professionals en (mede)opvoeders alsook (mede)opvoeders onderling, kan worden verwacht dat ouders zich gehoord en serieus genomen voelen.

Doelrealisatie. Onder doelrealisatie wordt verstaan de mate waarin de doelen van het programma worden behaald. Het meten van de doelrealisatie draagt bij aan het verzamelen van indicaties over de werkzaamheid van het O&O-programma en geeft informatie over de kwaliteit ervan (Van Yperen et al., 2017). Bunschoten heeft binnen het O&O-programma drie doelen geformuleerd: 1) versterken van het sociaal netwerk, 2) vergroten van burgerparticipatie en 3) vergroten van zelfredzaamheid. Met behulp van de O&O-activiteiten dienen deze doelen te worden behaald. Onderstaand worden de doelen toegelicht.

Doel 1: Versterken van het sociaal netwerk

Bunschoten beoogt met het versterken van het sociaal netwerk van (mede)opvoeders eenvoudige opvoed- en opgroei-problematiek op te lossen zonder tussenkomst van een professional (Van Dijk, persoonlijke communicatie, 1 mei 2018). Het sociaal netwerk van (mede)opvoeders speelt een belangrijke rol in de ontwikkeling van zowel het kind als zijn (mede)opvoeders (Bronfenbrenner, 1977; Weisberg, Kumpfer, & Seligman, 2014). Het kan (mede)opvoeders de mogelijkheid bieden om ervaringen en vragen over opvoeding met anderen te delen. Het sociaal netwerk kan hen hierbij steun, herkenning en erkenning bieden en het gevoel geven er niet alleen voor te staan. Hierdoor kan het vertrouwen van (mede)opvoeders in hun sociaal netwerk worden vergroot, waardoor zij eerder op hun sociaal netwerk afstappen bij problemen. Dit kan opvoedstress bij (mede)opvoeders verminderen, het opvoedklimaat van het kind versterken en escalatie van problemen voorkomen (Carpiano, 2006; Garbarino & Sherman, 1980; Wellman & Wortley, 1990).

Het collectieve karakter van de O&O-activiteiten maakt het voor (mede)opvoeders mogelijk nieuwe (mede)opvoeders te ontmoeten. Daarnaast worden (mede)opvoeders tijdens het mamacafé en buurtcafé gestimuleerd met elkaar in gesprek te laten gaan, zodat nieuwe contact kunnen ontstaan. Hierdoor kan worden verwacht dat (mede)opvoeders die aan O&O-activiteiten deelnemen hun sociaal netwerk zullen uitbreiden en zij zich eerder tot hun sociaal netwerk zullen wenden bij opvoedvragen en opvoedproblemen.

Doel 2: Vergroten van burgerparticipatie

Met het vergroten van burgerparticipatie wil Bunschoten (mede)opvoeders actief deel laten nemen aan de maatschappij, bijvoorbeeld door zich aan te sluiten bij verenigingen of

HET PROGRAMMA OPVOEDEN EN OPGROEIEN IN BUNSCHOTEN

zelf activiteiten te organiseren. Hiermee beoogt Bunschoten het sociaal netwerk van (mede)opvoeders te vergroten (Van Dijk, persoonlijke communicatie, 1 mei 2018).

Burgerparticipatie kan op verschillende manieren worden ingezet. Ten eerste is burgerparticipatie een middel om sociale verantwoordelijkheid onder burgers te vergroten (Timmerman, 2009). Volgens De Winter (2004) zijn het sociaal netwerk en participatie van (mede)opvoeders belangrijke factoren voor het opbouwen van een goed werkende pedagogische civil society. In de huidige maatschappij is een kanteling nodig naar een sociale verantwoordelijkheid, waarin burgers, organisaties en overheid zich gezamenlijk inzetten voor de opvoeding van kinderen (De Winter, 2012). Ten tweede heeft burgerparticipatie betrekking op het bevorderen van de sociale betrokkenheid van (mede)opvoeders (Dedding & Moonen, 2013). Middels maatschappelijke organisaties kan een brug worden geslagen tussen overheid en burgers (Waiswa & Phelps, 2017), zodat burgers democratische vaardigheden ontwikkelen en worden gewezen op de invloed die hun individuele ontwikkeling heeft op hun sociaal netwerk alsook de maatschappij (De Winter, 2004). Tot slot is participatie een manier voor burgers om verandering teweeg te brengen middels dialoog, reflecteren en actie ondernemen (Dedding & Moonen, 2013). Bij deze manier van participeren zijn (mede)opvoeders gebaat bij een sociaal netwerk dat kan ondersteunen bij het ondernemen van actie om de eigen situatie te veranderen (Carpiano, 2006; Lawson, 2003).

De O&O-activiteiten zijn een middel om participatie bij (mede)opvoeders te vergroten. Door het collectieve karakter van de activiteiten kan worden verwacht dat ontmoeting en dialoog tussen (mede)opvoeders tijdens O&O-activiteiten bijdraagt aan het vergroten van hun sociale betrokkenheid. Daarnaast kan door de aanwezigheid van verschillende kinderen bij de activiteiten worden ingespeeld op de sociale verantwoordelijkheid van (mede)opvoeders. Hierdoor wordt verwacht dat (mede)opvoeders na deelname aan de activiteiten zich meer gezamenlijk verantwoordelijk voelen voor de opvoeding van kinderen.

Doel 3: Vergroten van de zelfredzaamheid

Bunschoten beoogt met het vergroten van de zelfredzaamheid het vermogen van (mede)opvoeders om problemen zelfstandig op te lossen, zonder tussenkomst van een professional (Van Dijk, persoonlijke communicatie, 1 mei 2018). In het jeugdbeleid wordt veelal verwezen naar het begrip 'eigen kracht', waar zelfredzaamheid onderdeel van is. Bij eigen kracht wordt uitgegaan van een positieve benadering op opvoedpraktijken die de innerlijke kracht van (mede)opvoeders alsook hun sociaal netwerk omvat (Ince & Schmidt, 2017; Kumpfer & Alvarado, 2003). Door de nadruk te leggen op het vermogen van

HET PROGRAMMA OPVOEDEN EN OPGROEIEN IN BUNSCHOTEN

(mede)opvoeders om zelfstandig of samen met het sociaal netwerk problemen op te lossen, leren (mede)opvoeders controle krijgen over hun opvoedsituatie (Rappaport, 1981) zonder tussenkomst van professionals. Dit draagt bij aan de opbouw van een sterke pedagogische civil society (Ince & Schmidt, 2017).

Het begrip 'eigen kracht' sluit aan bij het concept empowerment. Empowerment gaat eveneens uit van de individuele kwaliteiten van (mede)opvoeders om controle te krijgen over de eigen situatie (Zimmerman & Rappaport, 1988), maar benadrukt tevens het belang van dialoog, reflectie, kritisch denken en het vermogen actie te ondernemen om de eigen situatie te veranderen (Freire, 1979; Fetterman, 2017; Boumans, 2015). Bij zowel eigen kracht als empowerment is de (mede)opvoeder afhankelijk van de mogelijkheden die zijn sociale omgeving biedt. Zo kan vrijwilligerswerk hen de mogelijkheid bieden invloed uit te oefenen op de buurt en/of samenleving, wat bijdraagt aan het vergroten van zelfvertrouwen en vaardigheden om de eigen situatie te veranderen (Florin & Wandersman, 1990; Maton, 2008).

Uitgangspunt van de O&O-activiteiten is het bevorderen van de eigen kracht en zelfredzaamheid van (mede)opvoeders door met hen in gesprek te gaan en het sociaal netwerk te betrekken. De verwachting is dat de toepassing van dialoog en de focus op de eigen kracht en zelfredzaamheid van (mede)opvoeders tijdens de activiteiten hen in staat stelt zelfstandig of samen met het sociaal netwerk opvoed- en opgroei problemen op te lossen.

Huidig onderzoek

Het huidige onderzoek beoogt inzicht te geven in de werking van het preventieve beleidsprogramma O&O aan de hand van de *outcome*-indicatoren: bereik, tevredenheid en doelrealisatie. De inzichten moeten bijdragen aan het optimaliseren van het O&O-programma, zodat de doelen kunnen worden gerealiseerd. In dit onderzoek worden werkzame factoren vanuit het perspectief van (mede)opvoeders en professionals in beschouwing genomen en de resultaten naast de bevindingen uit de literatuur gelegd. Deze bevindingen tonen aan dat het bereik en de tevredenheid van (mede)opvoeders kan worden bevorderd door factoren zoals positieve communicatie, laagdrempeligheid en toegankelijkheid. Verder laat de literatuur zien dat de doelen van het O&O-programma bijdragen aan het vergroten van de eigen kracht van (mede)opvoeders, wat essentieel is voor de opbouw van een sterke pedagogische civil society (Ince & Schmidt, 2017).). Getracht wordt de volgende vraag te beantwoorden: *Wat is de ervaren werkzaamheid van de activiteiten die worden georganiseerd voor (mede)opvoeders in het kader van opvoeden en opgroeien, ter versterking van de kracht van de samenleving?* Deze vraag wordt beantwoord aan de hand van drie deelvragen: 1) In hoeverre worden (mede)opvoeders bereikt voor deelname aan de activiteiten? 2) In hoeverre zijn

HET PROGRAMMA OPVOEDEN EN OPGROEIEN IN BUNSCHOTEN

(mede)opvoeders en professionals tevreden over de activiteiten? 3) In hoeverre dragen de activiteiten bij aan het realiseren van de doelen vanuit het perspectief van (mede)opvoeders en professionals?

Methode

Type onderzoek

In dit exploratieve mixed-methods onderzoek is een praktijkgerichte evaluatie uitgevoerd naar de eerste uitkomsten van de activiteiten binnen het O&O-programma in Bunschoten. Door middel van een vragenlijst voor (mede)opvoeders (n=18) en semigestructureerde interviews met (mede)opvoeders (n=3) en professionals (n=6) zijn data verzameld over het bereik, de tevredenheid en de doelrealisatie van de activiteiten.

Participanten en procedure

Voorafgaand aan dit onderzoek is met 'De Boei' besproken welke activiteiten deel uitmaken van het O&O-programma. Door 'De Boei' werden drie O&O-activiteiten aangedragen, waarvan een activiteit niet werd georganiseerd. Samen met de gemeente is er toen voor gekozen activiteiten van 'De Duker' en NBSS te onderzoeken, omdat werd verwacht dat deze activiteiten ook bijdragen aan het behalen van de doelen binnen het O&O-programma.

Alle (mede)opvoeders met tenminste een kind onder de 18 jaar die deelnamen aan de O&O-activiteiten alsook de betrokken professionals bij het O&O-programma behoorden tot de onderzoeksgroep. In totaal hebben 18 (mede)opvoeders en zes professionals deelgenomen aan dit onderzoek. Van de 18 (mede)opvoeders had 28% één kind, 39% twee kinderen, 28% drie kinderen en 5% vier of meer kinderen. Een meerderheid van de (mede)opvoeders (n=15) en professionals (n=4) kwam uit Bunschoten. Eveneens 15 (mede)opvoeders en zes professionals hadden de Nederlandse nationaliteit. Van de 24 participanten hadden 13 (mede)opvoeders een opleidingsniveau van MBO of lager en vijf professionals het opleidingsniveau HBO. In Tabel 1 is per activiteit het aantal participanten en de gemiddelde leeftijd weergegeven.

Tabel 1. *Aantal en gemiddelde leeftijd participanten per activiteit*

Activiteiten	Aantal participanten	Gemiddelde leeftijd participanten (in jaren)
Mamacafé	4	31,25
Buurtcafé	3	56,33
Ouder-kind zwemmen	3	38,33
Slag voor Slag Zwemt	1	29
Informatieavond Sportclubje	7	41,43

Alle (mede)opvoeders zijn persoonlijk benaderd om een vragenlijst in te vullen. De vragenlijsten konden zowel fysiek gedurende de activiteit als digitaal thuis worden ingevuld. Voor het invullen van de fysieke vragenlijsten zijn 19 deelnemers benaderd, waarvan 5 deelnemers de vragenlijst niet volledig hebben ingevuld. Voor het invullen van de digitale vragenlijsten zijn 25 deelnemers benaderd, waarvan 21 deelnemers met een non-respons.

Aanvullend op de vragenlijsten zijn bij (mede)opvoeders ($n=3$) en betrokken professionals bij het O&O-programma ($n=6$) interviews afgenomen. De (mede)opvoeders zijn persoonlijk benaderd tijdens deelname aan de O&O-activiteit en via het invullen van de vragenlijst, waarin zij hun gegevens konden achterlaten voor een interview. De professionals zijn allen persoonlijk benaderd. De interviews zijn afgenomen bij (mede)opvoeders thuis, de organisatie van de professionals of in het gemeentehuis en duurden tussen de 38.06 en 89.50 minuten. Voorafgaand aan het invullen van de vragenlijst en het interview zijn participanten geïnformeerd over het doel van het onderzoek en is de anonimiteit en vertrouwelijkheid van hun gegevens benadrukt.

Meetinstrumenten

Observatie

Om inzicht te verkrijgen in het aantal deelnemers van de O&O-activiteiten heeft de onderzoeker gebruik gemaakt van observatie. Bij de ontwikkeling van de doelen en verwachtingen van het O&O-programma is door professionals het geplande bereik buiten beschouwing gelaten (Van Donkersgoed, Lanting, & Boerwinkel, 2010). Om die reden is in dit onderzoek onderscheid gemaakt tussen het gemeten bereik en gemiddelde bereik. Het gemeten bereik betreft het aantal deelnemers dat tijdens de O&O-activiteiten is geobserveerd. Het gemiddelde bereik is gebaseerd op de gegevens uit de interviews met professionals. Niet alle aanwezige (mede)opvoeders waren echter bereid mee te werken aan het onderzoek, waardoor het gemeten bereik kan verschillen van het aantal participanten per activiteit.

Vragenlijsten

Om inzicht te krijgen in de doelgroep, het bereik, de tevredenheid en de doelrealisatie van de O&O-activiteiten zijn bij (mede)opvoeders vragenlijsten afgenomen. De vragenlijsten waren onderverdeeld op basis van achtergrondkenmerken en de *outcome*-indicatoren bereik, tevredenheid en doelrealisatie. De eerst zeven vragen hadden betrekking op de achtergrondkenmerken van de participanten, zoals gender, leeftijd, aantal kinderen en opleidingsniveau. Vervolgens werd de indicator 'bereik' gemeten aan de hand van twee gesloten vragen en drie openvragen, zoals '*Hoe bent u bij deze activiteit terechtgekomen?*' en '*Heeft u vaker aan deze activiteit deelgenomen?*'.

De indicator 'tevredenheid' werd gemeten aan de hand van negen stellingen op een vijfpuntschaal (1 = helemaal mee oneens; 5 = helemaal mee eens) over de beleving van de activiteit, zoals '*Ik voelde mij serieus genomen*' en '*Ik voelde mij vrij om mijn ervaringen met anderen te delen*'. Voor het meten van deze indicator is niet gekozen voor een beoordeling middels een rapportcijfer, omdat een cijfer geen inzicht geeft in de reden waarom deelnemers wel of niet tevreden zijn. Om die reden is gekozen om in de vragenlijst - naast de gesloten vijfpuntschaal vraag '*Bent u tevreden over deze activiteit?*' (1 = zeer ontevreden; 5 = zeer tevreden) - drie openvragen op te nemen, waaronder '*Indien u niet tevreden bent, waarover bent u niet tevreden?*'.

Tenslotte is de doelrealisatie gemeten middels de *Goal Attainment Scaling* (GAS) (Van Yperen et al., 2017). In deze methode, oorspronkelijk ontwikkeld door de onderzoekers Kiresuk en Sherman (1968), geven deelnemers aan de activiteiten per doel aan in hoeverre dat voor hen persoonlijk is behaald. Met de GAS zijn de doelen van het O&O-programma - versterken sociaal netwerk, vergroten burgerparticipatie en vergroten zelfredzaamheid - gemeten, middels een vierpuntschaal meting van -1 tot +2. Hierbij geldt -1 = 'doel is niet behaald, situatie is verslechterd', 0 = 'doel is niet behaald, situatie is gelijk gebleven', +1 = 'doel is deels behaald', +2 = 'doel is behaald' (Van Yperen et al., 2017).

Semigestructureerde interviews

Er is gekozen om ook kwalitatief onderzoek te verrichten ter aanvulling van de data uit kwantitatief onderzoek, door middel van semigestructureerde interviews. Hierdoor kan data afkomstig uit beide methoden worden geïntegreerd om een beter beeld te krijgen van de ervaren werkzaamheid van de O&O-activiteiten (Boeije, 2014). Tijdens de interviews werd nader ingegaan op de ervaringen van de participanten en in hoeverre zij vinden dat de drie doelen zijn behaald. Daarbij is in beschouwing genomen wat (mede)opvoeders belangrijk vinden door vragen te stellen als '*Hoe belangrijk vindt u het vergroten van*

burgerparticipatie?' en *'Hoe belangrijk vindt u uw sociaal netwerk?'*. Tevens is participanten gevraagd of zij eventuele verbeterpunten konden aandragen voor de uitvoering van de O&O-activiteiten.

Data-analyse

De data uit de vragenlijsten zijn geanalyseerd met behulp van het programma SPSS Statistics 24. Het gemeten bereik is berekend door het aantal aanwezige deelnemers aan de O&O-activiteiten bij elkaar op te tellen. Het percentage tevreden (mede)opvoeders is berekend door het aantal participanten te meten dat 3 (neutraal) of hoger scoorden (5 = heel erg tevreden). Vervolgens is aan de hand van de GAS het percentage (mede)opvoeders berekend dat vindt dat de doelen zijn behaald, door het aantal participanten te meten dat +1 (doel is deels behaald) of +2 (doel is behaald) scoorden. Een score van +1 of hoger is in dit onderzoek opgenomen als 'doel behaald'. Tevens is een tweezijdige t-toets uitgevoerd om te bepalen of de GAS-scores in dit onderzoek significant verschilden van 0.

De interviews zijn met toestemming van participanten opgenomen en verbatim uitgewerkt. De interviewdata is vervolgens per indicator geanalyseerd met behulp van het programma Nvivo 11, aan de hand van de stappen van Boeije (2014). De gegevens werden eerst open gecodeerd, waarna de codes werden verzameld en onderverdeeld in categorieën. Hierdoor werd het bereik, de tevredenheid en de doelrealisatie volgens de (mede)opvoeders en professionals zichtbaar.

Resultaten

In deze paragraaf worden de resultaten van de O&O-activiteiten uiteengezet die voort zijn gekomen uit de vragenlijsten voor (mede)opvoeders (n=18) en de interviews met (mede)opvoeders (n=3) en professionals (n=6). De resultaten worden besproken per onderwerp van de deelvragen: bereik, tevredenheid en doelrealisatie.

Bereik. In Tabel 2 staan de resultaten uit de observatie (gemeten bereik) en interviews (gemiddelde bereik) weergegeven. In Tabel 3 staan de resultaten uit de vragenlijst weergegeven, die betrekking hebben op de manier waarop participanten zijn bereikt voor deelname per O&O-activiteit.

HET PROGRAMMA OPVOEDEN EN OPGROEIEN IN BUNSCHOTEN

Tabel 2. *Gemeten bereik en gemiddelde bereik*

Activiteiten	Bereik deelnemers meetmoment 1	Gemiddelde bereik deelnemers
Mamacafé	4	4
Buurtcafé	3	6
Ouder-kind zwemmen	20	20
Slag voor Slag Zwemt	10	10
Informatieavond	7	-
Sportclubje		
Totaal	18	40

Tabel 3. *Bereik participanten via communicatiekanalen per activiteit*

Ingezette kanalen om ouders te bereiken	Social media / internet	Familie / vrienden	School van mijn kind	Lokale krant	Folders / flyers	Anders	Totaal
Activiteit							
Mamacafé	2	2					4
Buurtcafé					1	2	3
Ouder-kind zwemmen	1		1			1	3
Slag voor slag zwemt	1						1
Ouderinformatieavond				1	6		7
Sportclubje							
Aantal ouders (#)	4	2	1	1	7	3	18
Aantal ouders (%)	22.2	11.1	5.6	5.6	38.9	16.7	100

Het gemeten bereik van het aantal (mede)opvoeders verschilt per O&O-activiteit. Het gemeten bereik van het mamacafé, buurtcafé en ouderinformatieavond sportclubje is respectievelijk vier, drie en zeven. Het ouder-kind zwemmen en slag voor slag zwemt hebben een groter gemeten bereik van respectievelijk twintig en tien.

Daarbij blijkt uit de interviews met professionals dat het mamacafé een gemiddeld bereik heeft van twee tot vier dezelfde moeders. Het buurtcafé heeft een gemiddeld bereik van drie tot acht verschillende deelnemers per keer. Hoewel professionals in de ontwikkeling van het O&O-programma geen gepland bereik hebben opgenomen, beoordelen zij het gemiddelde bereik van het mamacafé, buurtcafé en ouderinformatieavond sportclubje als laag en het gemiddelde bereik van de zwemactiviteiten als hoog.

Volgens professionals kan het lage bereik een gevolg zijn van de schaamte- en taboecultuur die in Bunschoten heerst. (Mede)Opvoeders geven aan de schaamte- en taboecultuur niet te herkennen. Volgens hen kan het bereik worden verhoogd door meer gebruik te maken van social media, zodat (mede)opvoeders op de hoogte te zijn van de aangeboden activiteiten.

HET PROGRAMMA OPVOEDEN EN OPGROEIEN IN BUNSCHOTEN

Daarnaast geven professionals aan dat het buurtcafé relatief veel ouderen trekt en weinig (mede)opvoeders, omdat veel (mede)opvoeders tijdens het buurtcafé aan het werk zijn. Uit de interviews met (mede)opvoeders blijkt dit ook. Zij geven aan geen tijd te hebben voor extra activiteiten door hun drukke tijdschema, zoals werk, huishouden en sociale contacten onderhouden. Bovendien spreken (mede)opvoeders uit dat activiteiten zoals het mamacafé niet voor hen bedoeld is, omdat zij geen problemen hebben.

Tevredenheid. In de vragenlijsten geven 17 (mede)opvoeders (94.5%) aan dat zij tevreden zijn met de activiteiten die voor hen worden georganiseerd. Slechts één (mede)opvoeder geeft een neutrale score op tevredenheid. Op de stelling '*de activiteit sloot aan bij mijn verwachtingen*' geven 14 (mede)opvoeders (77.7%) aan dat de activiteit aansluit bij hun verwachtingen. Van de overige 4 (mede)opvoeders geven 3 (16.7%) een neutrale score op de stelling en één (mede)opvoeder (5.6%) geeft aan het niet eens te zijn met de stelling.

Ook uit de interviews met (mede)opvoeders en professionals komt naar voren dat zij tevreden zijn over O&O-activiteiten. Tijdens de interviews zijn het mamacafé, ouder-kind zwemmen en de ouderinformatieavond sportclubje besproken. Met de professionals is ook het buurtcafé besproken. Uit de interviewdata kunnen drie categorieën worden onderscheiden die (mede)opvoeders belangrijk achten: laagdrempeligheid, sociaal contact, en de rol van de professional.

Laagdrempeligheid

Zowel (mede)opvoeders als professionals zijn tevreden over de laagdrempeligheid van de O&O-activiteiten. Professionals geven aan de activiteiten laagdrempelig te maken door onderwerpen en thema's te bedenken waarvan zij denken dat het (mede)opvoeders aanspreekt. Zo worden bij het mamacafé workshops en knutselactiviteiten met kinderen georganiseerd en kan bij het buurtcafé iedereen aanschuiven voor gratis kop koffie of thee en een informeel gesprek. (Mede)Opvoeders geven aan dat zij de activiteiten laagdrempelig vinden, omdat de activiteiten in de buurt en voor iedereen toegankelijk zijn. Daarnaast vinden (mede)opvoeders de activiteiten 'leuk en gezellig'.

Sociaal contact

Het sociaal contact tussen (mede)opvoeders tijdens O&O-activiteiten draagt voor (mede)opvoeders bij aan hun tevredenheid over de activiteiten, maar wordt gezien als een 'mooie bijkomstigheid'. (Mede)Opvoeders geven aan dat 'plezier' en tijd doorbrengen met hun kind het belangrijkste doel voor deelname aan de activiteit is. Professionals lijken een ander doel na te streven. Zij geven aan dat ontmoeten en dialoog belangrijke elementen zijn

HET PROGRAMMA OPVOEDEN EN OPGROEIEN IN BUNSCHOTEN

die met de O&O-activiteiten worden gestimuleerd en hier zijn ze tevreden over. Zo geven professionals aan dat ze tijdens activiteiten ook terugzien dat nieuwe ontmoetingen en dialoog tussen (mede)opvoeders plaatsvinden.

Rol van professionals

Zowel (mede)opvoeders als professionals geven aan dat de rol van professionals belangrijk is voor de uitvoering van O&O-activiteiten en dat ze hier tevreden over zijn. Professionals beschouwen hun positie als de verbindende factor, waarin zij faciliteren in de ontmoeting tussen (mede)opvoeders alsook een deskundige gesprekspartner zijn. Voor (mede)opvoeders is de deskundigheid van professionals eveneens belangrijk. Verder verwachten zij dat professionals op een 'leuke en enthousiaste manier' omgaan met hun kind en zich betrokken opstellen. Zo zegt een (mede)opvoeder over het ouder-kind zwemmen: *'De juf is ook super! Die kent alle namen die, die kent alles van iedereen. Als je op vakantie bent geweest dan onthoudt ze het, ja je voelt je echt heel welkom'*. Daarbij vinden (mede)opvoeders het belangrijk dat zij serieus genomen worden en bekrachtigd worden in hun rol als opvoeder. Zo geeft een (mede)opvoeder als voorbeeld dat zij in eerste instantie nergens terecht kon met haar zorgen over de slaapproblemen van haar kind, omdat niemand haar serieus nam. Hierdoor nam haar vertrouwen in zichzelf, het sociaal netwerk en professionals af.

Doelrealisatie. De O&O-activiteiten moeten bijdragen aan het behalen van drie doelen: 1) versterken van het sociaal netwerk, 2) vergroten van burgerparticipatie en 3) vergroten van zelfredzaamheid. Aan de hand van de resultaten uit de GAS wordt eerst besproken in hoeverre de doelen volgens (mede)opvoeders en professionals zijn behaald. Vervolgens wordt per doel de resultaten uit de interviews besproken.

Uit de doelrealisatiemeting blijkt dat alle doelen tussen 0 (doel is niet behaald, situatie is gelijk gebleven) en +2 (doel is behaald) worden beoordeeld. De (mede)opvoeders beoordelen doel 1 met een gemiddelde van 1.06 (SD=.73), doel 2 met een gemiddelde van 1.1 (SD=.68) en doel 3 met een gemiddelde van 1 (SD=.69). Uit de tweezijdige t-toets blijkt dat de resultaten significant ($p < .001$) verschillen van 0. In Tabel 4 staat een overzicht weergegeven dat laat zien hoe participanten de doelen hebben beoordeeld, uitgedrukt in percentages. In Tabel 5 staat een weergave van de resultaten uit de tweezijdige t-toets. Gezien geen van de participanten de doelen met -1 (doel is niet behaald, situatie is verslechterd) heeft beoordeeld, is deze niet in de tabel opgenomen.

HET PROGRAMMA OPVOEDEN EN OPGROEIEN IN BUNSCHOTEN

Tabel 4. *Doelrealisatie O&O in %.*

	N	0	+1	+2	Totaal
Doel 1	18	22.2%	50%	27.8%	100%
Doel 2	18	16.7%	55.6%	27.8%	100%
Doel 3	18	22.2%	55.6%	22.2%	100%

Tabel 5. *Tweezijdige t-toets doelrealisatie O&O.*

	M(SD)	t(df)	p-waarde
Doel 1	1.06(.73)	6.17(17)	.00
Doel 2	1.11(.68)	6.97(17)	.00
Doel 3	1.00(.69)	6.19(17)	.00

Noot. M = gemiddelde, SD = standaarddeviatie, t = t-waarde, df = vrijheidsgraden (n-1)

Tijdens de interviews zijn het mamacafé, buurtcafé, ouder-kind zwemmen en de ouderinformatieavond sportclubje besproken. Per doel is geanalyseerd hoe de doelen volgens (mede)opvoeders en professionals zijn behaald.

Doel 1. Versterken van het sociaal netwerk

Professionals geven aan dat hun rol ligt in het faciliteren en stimuleren van ontmoeten en dialoog tussen (mede)opvoeders, met als doel het uitbreiden en versterken van het sociaal netwerk van (mede)opvoeders. (Mede)opvoeders erkennen het belang van een sterk sociaal netwerk. Zij geven aan dat een sterk sociaal netwerk hen steun, herkenning, erkenning en rust biedt en bijdraagt aan zelfredzaamheid, omdat het sociaal netwerk hen helpt bij het oplossen van opvoedvragen en -problemen. Volgens (mede)opvoeders dragen de O&O-activiteiten bij aan het versterken van het sociaal netwerk. Zo geven (mede)opvoeders aan dat zij door het mamacafé en ouder-kind zwemmen nieuwe contacten hebben opgedaan, waarvan een (mede)opvoeder aangeeft dat de activiteiten haar hebben geholpen een sociaal netwerk op te bouwen.

Een aantal (mede)opvoeders geeft echter aan dat zij al een sterk sociaal netwerk hebben en dat voor hen tijd doorbrengen met hun kind het primaire doel is. Zo zegt een ouder over het ouder-kind zwemmen: *'Ik vind het ten eerste belangrijk om iets samen te doen [...] Even quality time zeg maar'*. Dit verschilt met het perspectief dat professionals hebben over het doel van de activiteit. Zo geven professionals aan dat zij tijdens O&O-activiteiten ook onderwerpen aansnijden met betrekking tot opvoedproblemen. Voor (mede)opvoeders is de nadruk op opvoedproblemen echter een reden om niet deel te nemen aan activiteiten. Een aantal (mede)opvoeders dat wel heeft deelgenomen aan het ouder-kind zwemmen en ouderinformatieavond sportclubje, geeft bijvoorbeeld aan zich niet aangesproken te voelen

HET PROGRAMMA OPVOEDEN EN OPGROEIEN IN BUNSCHOTEN

voor deelname aan het mamacafé, omdat bij hen alles goed gaat. Volgens deze (mede)opvoeders zijn de O&O-activiteiten die worden georganiseerd door 'De Boei', zoals het mamacafé, gericht op mensen met problemen.

Doel 2. Vergroten van burgerparticipatie

Professionals geven aan dat de O&O-activiteiten bijdragen aan het vergroten van burgerparticipatie, door (mede)opvoeders tijdens de activiteiten aan te sturen op actieve betrokkenheid en het nemen van eigen initiatief en verantwoordelijkheid. Zo zegt een professional dat tijdens het buurtcafé wordt gewezen op de mogelijkheid om vrijwilligerswerk te doen, wat (mede)opvoeders de mogelijkheid biedt actief deel te nemen aan de samenleving. Daarbij geven zowel professionals als (mede)opvoeders aan dat tijdens O&O-activiteiten, zoals het mamacafé en de ouderinformatieavond sportclubje, wordt aangestuurd op actieve betrokkenheid door met (mede)opvoeders te evalueren over de activiteit of hen te laten meedenken over onderwerpen en thema's.

In tegenstelling tot professionals geven (mede)opvoeders aan dat zij niet worden aangestuurd om eigen initiatief en verantwoordelijkheid te nemen. Hier zien (mede)opvoeders ook niet de noodzaak van in, omdat zij vinden dat wat wordt georganiseerd al goed gebeurt. Daarnaast geeft een (mede)opvoeder aan dat zij een activiteit zoals ouder-kind zwemmen niet geschikt vindt om burgerparticipatie te vergroten, omdat het gericht is op de zwemvaardigheden van kinderen.

Verder geven professionals en (mede)opvoeders aan weinig aandacht te besteden aan sociale verantwoordelijkheid. Professionals geven aan dat ze het lastig vinden om dit te stimuleren in een samenleving dat niet gericht is op gedeelde verantwoordelijkheid. De opvattingen van (mede)opvoeders over sociale verantwoordelijkheid ondersteunen dit. Zo geven (mede)opvoeders aan dat zij gezamenlijke verantwoordelijkheid over de opvoeding van hun kind als bemoeienis ervaren. Een (mede)opvoeder geeft daarentegen aan dat zij zich wel sociaal verantwoordelijk voelt voor de opvoeding van kinderen in haar omgeving en dat ze die verantwoordelijkheid ook deelt met (mede)opvoeders. Deze ouder geeft echter ook aan dat mensen buiten haar sociaal netwerk zich hierover verbazen.

Doel 3. Vergroten van zelfredzaamheid

Zowel (mede)opvoeders als professionals geven aan dat de O&O-activiteiten bijdragen aan het vergroten van zelfredzaamheid. Volgens professionals wordt de zelfredzaamheid van (mede)opvoeders vergroot door de focus op hun eigen kracht. Ze leggen de nadruk op de kwaliteiten van (mede)opvoeders en hoe (mede)opvoeders deze kwaliteiten alsook hun sociaal netwerk kunnen inzetten om controle te krijgen over hun opvoedsituatie. Daarnaast

HET PROGRAMMA OPVOEDEN EN OPGROEIEN IN BUNSCHOTEN

geven professionals aan dat zij (mede)opvoeders ondersteunen bij het oplossen van opvoedvragen en - problemen, zodat zij weer zelfstandig verder kunnen. Een professional geeft als voorbeeld dat hij weleens samen met een (mede)opvoeder naar een instantie belt om informatie op te vragen die de (mede)opvoeder nodig heeft. (Mede)Opvoeders geven echter aan dat zij tijdens de O&O-activiteiten niet de nadruk op eigen kracht en kwaliteiten ervaren. Volgens hen draagt de sociale omgeving van de activiteiten en de sociale contacten die (mede)opvoeders opdoen tijdens de activiteiten bij aan het vergroten van zelfredzaamheid.

Hoewel de O&O-activiteiten volgens (mede)opvoeders deels bijdragen aan het vergroten van burgerparticipatie, noemen zowel professionals als (mede)opvoeders burgerparticipatie als middel om zelfredzaamheid te vergroten. Zij geven aan dat betrokkenheid bij de samenleving en weten waar je terecht kunt voor informatie versterkend werkt, omdat (mede)opvoeders zodoende in contact komen met andere (mede)opvoeders en professionals en kennis en vaardigheden kunnen uitwisselen. Volgens (mede)opvoeders en professionals vergroot dit tevens het sociaal netwerk van (mede)opvoeders. Daarnaast geven zij aan dat het uitwisselen van ervaringen, kennis en vaardigheden met het sociaal netwerk verlichtend werkt, steun en rust biedt, omdat zij bij vragen en problemen kunnen terugvallen op hun sociaal netwerk. Dit speelt volgens (mede)opvoeders een belangrijke rol in het vergroten van zelfredzaamheid.

O&O als overkoepelend programma

Uit de interviews met (mede)opvoeders en professionals blijkt dat in Bunschoten nog meer activiteiten worden georganiseerd, die lijken aan te sluiten op de drie doelen van het O&O-programma. Volgens (mede)opvoeders en professionals worden vanuit basisscholen en 'De Boei' diverse voorlichting- en informatieavonden georganiseerd, zoals de ouderwijsavond. Tijdens deze avond worden opvoed gerelateerde onderwerpen besproken door professionals of andere deskundigen. Volgens professionals worden dit soort avonden goed bezocht door (mede)opvoeders en andere professionals met gemiddeld twintig deelnemers per keer.

Professionals spreken ook over het taalcafé als O&O-activiteit. Dit wordt georganiseerd voor migranten en vluchtelingen en bereikt gemiddeld 15 (mede)opvoeders. Het doel van deze activiteit is het bevorderen van integratie middels taallessen, maar tijdens het taalcafé komen ook opvoed-gerelateerde onderwerpen aan bod. Verder geven (mede)opvoeders aan dat door kerken en buurtverenigingen veel activiteiten worden georganiseerd. Een aantal (mede)opvoeders geeft bijvoorbeeld aan lid te zijn van een buurtvereniging of ouderraad. Volgens hen dragen deze activiteiten bij aan alle doelen van het O&O-programma, omdat ze sociale contacten onderhouden met andere (mede)opvoeders, ze

zich door deze activiteiten betrokken en verantwoordelijk voelen voor het algemeen belang en deze activiteiten hen de mogelijkheid biedt om indien nodig samen met anderen actie te ondernemen.

Uit de interviews met professionals komt echter ook naar voren dat zij het moeilijk vinden om inzichtelijk te krijgen welke activiteiten bij het O&O-programma horen, omdat ze per thema werken. Professionals geven aan dat de activiteiten daardoor zijn versnipperd, waardoor ze niet goed weten vorm te geven aan het O&O-programma en veelal gefocust zijn op het ontwikkelen van nieuwe O&O-activiteiten. Daarnaast lijken professionals positieve bekendheid van de organisatie als doel na te streven. Professionals geven aan dat zij tijdens burgerinitiatieven, zoals een straatspeeldag waar spelletjes voor kinderen worden georganiseerd, aanwezig zijn met een kraampje om de zichtbaarheid van de organisatie te vergroten. Hiermee streven zij meer (mede)opvoeders te bereiken voor individuele opvoedvragen en -problemen, maar de link met collectieve activiteiten lijkt niet te worden gemaakt.

Conclusie en Discussie

Dit onderzoek had als doel inzicht te verkrijgen in de ervaren werkzaamheid van de activiteiten die gemeente Bunschoten inzet binnen het programma Opgroeien & Opvoeden. Hiertoe zijn vragenlijsten afgenomen bij (mede)opvoeders (n=18) en semigestructureerde interviews afgenomen bij (mede)opvoeders (n=3) en professionals (n=6). De resultaten van de activiteiten werden beoordeeld aan de hand van de *outcome*-indicatoren: bereik, tevredenheid en doelrealisatie. Uit de resultaten blijkt dat, ondanks het lage bereik van een aantal activiteiten, (mede)opvoeders en professionals tevreden zijn en dat zij de doelen van het O&O-programma als behaald beschouwen. Hierdoor kan worden verondersteld dat de activiteiten bijdragen aan het versterken van de kracht van de samenleving. De resultaten zijn echter een eerste indicatie en dienen voorzichtig te worden geïnterpreteerd. Uit de resultaten blijkt dat de O&O-activiteiten grotendeels bijdragen aan het uitbreiden van het sociaal netwerk van (mede)opvoeders, wat voor (mede)opvoeders een belangrijke factor is om zelfredzaamheid te vergroten. De O&O-activiteiten dragen in mindere mate bij aan het vergroten van burgerparticipatie. Dit zou het gevolg kunnen zijn van de onduidelijkheid die bij professionals bestaat over O&O als overkoepelend programma, waardoor zij niet inzichtelijk hebben welke activiteiten ze bij het O&O-programma kunnen onderbrengen.

Deelvraag 1: In hoeverre worden ouders bereikt voor deelname aan de activiteiten?

Zoals verwacht verschilt het bereik per O&O-activiteit. De O&O-activiteiten vanuit 'De Boei' en NBSS hebben een laag bereik, terwijl de O&O-activiteiten vanuit 'De Duker'

een hoog bereik hebben. In de bevindingen lijkt echter sprake van een tegenstrijdigheid. Zo blijkt dat deelnemende (mede)opvoeders aan het ouder-kind zwemmen en mamacafé deze activiteiten laagdrempelig en voor iedereen toegankelijk vinden. Tegelijkertijd geeft een aantal (mede)opvoeders aan dat 'De Boei' bij hen bekend staat als een organisatie waar inwoners heengaan als zij echt in de problemen zitten. Dit wijst erop dat sommige (mede)opvoeders een probleemgericht perspectief hebben op de activiteiten die 'De Boei' aanbiedt, wat hen weerhoudt deel te nemen. Voor deze (mede)opvoeders is de activiteit dus niet toegankelijk. Het lage bereik kan tevens het gevolg zijn van de schaamte- en taboecultuur die volgens professionals in Bunschoten heerst. Dit komt overeen met bevindingen uit de literatuur, waaruit blijkt dat (mede)opvoeders informatie en activiteiten over opvoeden koppelen aan problemen, en schaamte en taboe een belemmering kunnen vormen voor (mede)opvoeders om deel te nemen aan activiteiten (Speetjens et al., 2009).

Daarnaast blijkt uit de bevindingen dat 'De Boei' niet goed op de hoogte is van bestaande activiteiten en dat zij het gebruik van social media beperkt inzetten om hun activiteiten te promoten. De bevindingen uit de literatuur laten zien dat positieve communicatie, inzet van social media en het contact leggen met het sociaal netwerk van (mede)opvoeders en/of samenwerken met bestaande initiatieven, bijdraagt aan het bevorderen van zowel bereik als laagdrempeligheid van activiteiten (Van Dijk et al., 2009). Het is daarom aan te bevelen de samenwerking te zoeken met bestaande activiteiten, zoals de zwemactiviteiten, die dicht bij de inwoner staan en vaak meer mensen bereiken. Bovendien kan 'De Boei' positieve communicatie en social media inzetten om bekendheid te genereren en laagdrempelige activiteiten voor jeugd en gezin te promoten, zoals knutselactiviteiten en workshops. Dit kan ervoor zorgen dat (mede)opvoeders 'De Boei' niet meer benaderen vanuit een probleemgericht perspectief en zich eerder tot hen wenden als ze een leuke activiteit met hun kind willen ondernemen.

Deelvraag 2: In hoeverre zijn ouders en professionals tevreden over de activiteiten?

Uit de resultaten blijkt dat zowel (mede)opvoeders als professionals tevreden zijn over de uitvoering van de O&O-activiteiten. Uit de bevindingen komt naar voren dat bereik en tevredenheid samenhangen. De laagdrempeligheid van de activiteiten (i.e. een 'leuke gezellige' activiteit die voor iedereen toegankelijk is) en de betrokken, enthousiaste houding alsook de kennis en vaardigheden van de professional dragen eraan bij dat (mede)opvoeders terug blijven komen en de activiteit promoten in hun sociaal netwerk. Daarnaast blijkt uit literatuur dat (mede)opvoeders het belangrijk vinden dat ze serieus worden genomen en bekrachtigd worden in hun rol als opvoeder (Batbataar et al., 2016; Collins et al., 2018). De

bevindingen in dit onderzoek ondersteunen dat. Tijdens de O&O-activiteiten voelen (mede)opvoeders zich prettig en serieus genomen. Het sociale karakter van de activiteiten is voor hen een 'mooie bijkomstigheid' waardoor zij ervaringen, tips en adviezen met elkaar kunnen delen. Tevens blijkt dat tevredenheid van (mede)opvoeders over activiteiten bijdraagt aan bekendheid en bereik, doordat (mede)opvoeders hun tevredenheid en enthousiasme over de activiteit delen met hun sociaal netwerk. Het is dan ook aan te bevelen om tijdens O&O-activiteiten in te zetten op het enthousiasmeren van (mede)opvoeders, zodat zij de activiteit in hun sociaal netwerk promoten.

Deelvraag 3: In hoeverre dragen de activiteiten bij aan het realiseren van de doelen vanuit het perspectief van ouders en professionals?

De gemeente heeft in samenwerking met 'De Boei' en GGDrU drie doelen geformuleerd: 1) versterken van het sociaal netwerk, 2) vergroten van burgerparticipatie en 3) vergroten van zelfredzaamheid. Uit de bevindingen blijkt dat deze doelen zijn gerealiseerd.

Ten eerste blijkt uit de bevindingen dat (mede)opvoeders en professionals vinden dat de O&O-activiteiten bijdragen aan het versterken van het sociaal netwerk. Door de activiteiten worden nieuwe sociale contacten opgedaan en vriendschappen gevormd. Daarnaast blijkt dat (mede)opvoeders steun, herkenning en erkenning ervaren met betrekking tot opvoedvragen en -problemen. Uit de bevindingen blijkt echter ook dat het versterken van het sociaal netwerk geen primair doel is voor (mede)opvoeders. Zij vinden tijd doorbrengen met hun kind het belangrijkste. Bij het organiseren van activiteiten kunnen organisaties meer inspelen op de behoefte van (mede)opvoeders om tijd door te brengen met hun kind. Dit kan de opkomst van (mede)opvoeders verhogen, zodat (mede)opvoeders met een klein sociaal netwerk in contact komen met meer (mede)opvoeders en hun sociaal netwerk kan worden versterkt.

Ten tweede blijkt uit de bevindingen dat de O&O-activiteiten deels bijdragen aan het vergroten van burgerparticipatie. De literatuur laat zien dat burgerparticipatie een middel is om het sociaal netwerk alsook sociale verantwoordelijkheid en betrokkenheid te vergroten (Dedding & Moonen, 2013; Timmerman, 2009). De bevindingen uit dit onderzoek laten echter zien dat tijdens O&O-activiteiten alleen wordt aangestuurd op actieve betrokkenheid. Professionals vinden het lastig om sociale verantwoordelijkheid te stimuleren, omdat (mede)opvoeders dit ervaren als bemoeienis. Deze bevinding sluit aan bij de opvatting dat gezamenlijk verantwoordelijk voor de opvoeding van kinderen niet vanzelfsprekend is (De Winter, 2012). Echter, een (mede)opvoeder geeft aan dat zij zich wel sociaal verantwoordelijk voelt voor de opvoeding van kinderen in haar sociaal netwerk, wat erop wijst dat sociale

HET PROGRAMMA OPVOEDEN EN OPGROEIEN IN BUNSCHOTEN

verantwoordelijkheid bij (mede)opvoeders mogelijk is als zij een sterk sociaal netwerk hebben.

Tot slot laten de bevindingen zien dat de zelfredzaamheid van (mede)opvoeders met de O&O-activiteiten wordt vergroot. Uit de bevindingen blijkt dat professionals een positieve benadering hanteren die uitgaat van de eigen kracht van (mede)opvoeders om zelfstandig of samen met het sociaal netwerk problemen op te lossen. Deze benadering van eigen kracht sluit aan bij het begrip eigen kracht uit de literatuur, waarin het sociaal netwerk en zelfredzaamheid samenkomen (Ince & Schmidt, 2017). Professionals leggen echter nog te weinig nadruk op het proces van dialoog, reflectie en actie ondernemen tussen (mede)opvoeder en omgeving om de eigen opvoedsituatie te veranderen, zoals het concept empowerment onderschrijft (Freire, 1979; Boumans, 2015). Het is aan te bevelen (mede)opvoeders te stimuleren alsook te motiveren om initiatief te nemen door als professional een terughoudende attitude aan te nemen, zodat de regie in handen van de (mede)opvoeder blijft. Hiermee draagt de professional bij aan het vergroten van het zelfvertrouwen en de eigen kracht van (mede)opvoeders en hun vermogen zelfstandig problemen op te lossen (E. Verschuren, persoonlijke communicatie, 6 juni 2018).

Beperkingen van dit onderzoek

Met de interpretatie van de onderzoeksresultaten moet rekening worden gehouden met een aantal beperkingen van dit onderzoek. Allereerst kunnen de bevindingen in dit onderzoek niet worden gegeneraliseerd vanwege de kleine omvang van de steekproef (mede)opvoeders (n=18) en professionals (n=6). De bevindingen uit het huidige onderzoek kunnen echter wel dienen als basis voor toekomstig evaluatieonderzoek naar de ervaren werkzaamheid van preventieve programma's met behulp van de *outcome*-indicatoren: bereik, tevredenheid en doelrealisatie, en biedt een kader voor (welzijn)organisaties in Bunschoten van waaruit zij preventieve, collectieve en effectieve activiteiten kunnen (door)ontwikkelingen.

Daarnaast was voorafgaand aan dit onderzoek niet duidelijk welke activiteiten in Bunschoten passen bij het O&O-programma. Verder onderzoek is nodig om beter inzicht te krijgen in de activiteiten die in Bunschoten worden georganiseerd alsook inzicht te krijgen in de wensen en behoeften van (mede)opvoeders. Met de bevindingen uit dit onderzoek over de rol van professionals in de uitvoering van activiteiten kan vervolgens worden ingespeeld op het realiseren van de wensen en behoeften van (mede)opvoeders.

Uit dit onderzoek kan worden geconcludeerd dat Bunschoten goed op weg is vorm te geven aan de transformatiedoelen van de Jeudgwet (2018) middels het preventieve programma 'Opvoeden en Opgroeien'. De bevindingen uit de literatuur tonen aan dat het

HET PROGRAMMA OPVOEDEN EN OPGROEIEN IN BUNSCHOTEN

versterken van het sociaal netwerk, het vergroten van burgerparticipatie en het vergroten van zelfredzaamheid bijdragen aan de eigen kracht, wat van belang is voor een sterke pedagogische civil society (De Winter, 2012; Ince & Schmidt, 2017). Dit onderzoek ondersteunt deze bevindingen. Voor de doorontwikkeling van het programma is het belangrijk dat betrokken professionals bij de ontwikkeling van het O&O-programma de verbinding zoeken met bestaande activiteiten en bekendheid genereren bij professionals en vrijwilligers van andere organisaties, zodat kan worden samengewerkt om de doelen van het O&O-programma te realiseren en samen kan worden gebouwd aan het versterken van de kracht van de samenleving in Bunschoten.

Literatuur

- Batbataar, E., Dorjdagva, J., Luvsannyam, A., Savino, M. M., & Amenta, P. (2017). Determinants of patient satisfaction: A systematic review. *Perspectives in Public Health, 137*(2), 89-101. doi:10.1177/1757913916634136
- Boeije, H. (2014). *Analyseren in kwalitatief onderzoek. Denken en doen*. Amsterdam: Boom Lemma uitgevers.
- Boumans, J. (2015). *Naar het hart van empowerment (deel 2). Over de vraag wat werkt*. Utrecht: Trimbos instituut / Movisie.
- Bronfenbrenner, U. (1977). Towards an experimental ecology of human development. *American Psychologist, 32*, 513-531. doi:10.1037/0003-066X.32.7.513
- Carpiano, R. M. (2006). Toward a neighborhood resource-based theory of social capital for health: Can Bourdieu and sociology help? *Social Science & Medicine, 62*, 165–175. doi:10.1016/j.socscimed.2005.05.020
- Collins, S. E., Clifasefi, S. L., Stanton, J., Straits, K. J. E., Rodriguez Espinosa, P., Gil-Kashiwabara, E., ... Wallerstein, N. (2018). Community-based participatory research (CBPR): Towards equitable involvement of community in psychology research. *American Psychologist*, Advance online publication. doi:http://dx.doi.org/10.1037/amp0000167
- Cuijpers, P., Warmerdam, L., Van Straten, A., & Van Rooy, M. J. (2010). Het bereik van preventieve interventies voor depressie. *Tijdschrift voor Gezondheidswetenschappen, 88*(5), 278-284. doi:https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1007/BF03089624
- Dedding, C., & Moonen, X. (2013). Kinderen en onderzoek: gaat dat samen? In C. Dedding, K. Jurrius, X. Moonen, & L. Rutjes (Eds.), *Kinderen en jongeren actief in wetenschappelijk onderzoek. Ethiek, methoden en resultaten van onderzoek met en door jeugd* (pp. 11-39). Houten, Nederland: Uitgeverij LannooCampus.
- De Winter, M. (2004). *Opvoeding, onderwijs en jeugdbeleid in het algemeen belang: De noodzaak van een democratisch-pedagogisch offensief*. Verkregen van <http://www.oopen.org/search?identifier=439820>
- De Winter, M. (2012). *Socialization and civil society. How parents, teachers and others could foster a democratic way of life*. Rotterdam: Sense Publishers.
- Fetterman, D. (2017). Transformative empowerment evaluation and Freirean pedagogy: Alignment with an emancipatory tradition. *New Directions for Evaluation, 155*, 111–126. doi:10.1002/ev.20257

HET PROGRAMMA OPVOEDEN EN OPGROEIEN IN BUNSCHOTEN

- Freire, P. (1979). *Pedagogy of the Oppressed*. New York, NY: Continuum International Publishing Group.
- Florin, P., & Wandersman, A. (1990). An introduction to citizen participation, voluntary organizations, and community development: Insights for empowerment through research. *American Journal of Community Psychology*, *18*(1), 41-54. Verkregen van <https://onlinelibrary.wiley.com/journal/>
- Garbarino, J., & Sherman, D. (1980). High-risk neighborhoods and high-risk families: The human ecology of child maltreatment. *Child Development*, *51*(1), 188-198. doi:10.2307/1129606
- Ince, D., & Schmidt, A. (2017). *Eigen kracht versterken jeugd en ouders. Wat weten we? Literatuuronderzoek naar de stand van zaken*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut. Verkregen van <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Eigen-kracht-versterken-jeugd-en-ouders.pdf>
- Jeugdwet (2018, 1 januari). Verkregen op 10 februari 2018 van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2013/07/01/jeugdwet>
- Gemeente Bunschoten (2015). *Versterken van de kracht van de samenleving: Opvoeden en opgroeien*. [intern document] Bunschoten.
- Kiresuk, T. J., & Sherman, R. E. (1968). Goal Attainment Scaling: A general method for evaluating comprehensive community mental health programs. *Community Mental Health Journal*, *4*(6), 443-453. doi:<https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1007/BF01530764>
- Kumpfer, K. L., & Alvarado, R. (2003). Family-strengthening approaches for the prevention of youth problem behaviors. *American Psychologist*, *58*(6/7), 457-465. doi:10.1037/0003-066X.58.6-7.457
- Lawson, M. A. (2003). School-family relations in context. Parent and teacher perceptions of parent involvement. *Urban Education*, *38*(1), 77-133. doi:10.1177/0042085902238687
- Maton, K. I. (2008). Empowering community settings: Agents of individual development, community betterment, and positive social change. *American Journal of Community Psychology*, *41*, 4-21. doi:10.1007/s10464-007-9148-6
- Movisie (2015). *Transitie jeugdzorg: Een overzicht*. Verkregen van <https://www.movisie.nl/artikel/transitie-jeugdzorg-overzicht>
- Nederlands Jeugdinstituut (2013). *Transitie en transformatie van de zorg van jeugd*. Verkregen van <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Transitie-en-transformatie-van-de-zorg-voor-jeugd.pdf>

HET PROGRAMMA OPVOEDEN EN OPGROEIEN IN BUNSCHOTEN

- Pels, T., Distelbrink, M., & Tan, S. (2009). *Meetladder diversiteit interventies. Verhoging van bereik en effectiviteit voor (etnische) doelgroepen*. Utrecht: Verweij Jonkers Instituut. Verkregen van https://www.verweij-jonker.nl/doc/multicultureel/2636_Meetladder_Diversiteit_Interventies_web.pdf
- Rappaport, J. (1981). In praise of paradox: A social policy of empowerment over prevention. *American Journal of Community Psychology*, 9(1), 1-25. doi:<https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1007/BF00896357>
- Speetjens, P., Van der Linden, D., & Goossens, F. (2009). *Kennis over opvoeden. De vragen van ouders, het aanbod van de overheid en de mogelijkheden van de markt*. Utrecht: Trimbos instituut. Verkregen van https://www.raadrvs.nl/uploads/docs/Achtergrondstudie_-_Kennis_over_opvoeden.pdf
- Timmerman, G. (2009). Youth policy and participation. An analysis of pedagogical ideals in municipal youth policy in the Netherlands. *Children and Youth Services*, 31, 572–576. doi:10.1016/j.childyouth.2008.10.015
- Van Dijk, M., Stetter, E., & Prinsen, B. (2009). Het laagdrempelige CJG: Bekend, bereikbaar en bruikbaar. *Jeugd en Co Kennis*, 3(4), 39-46. doi: <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1007/BF03087529>
- Van Donkersgoed, H., Lanting, L., & Boerwinkel, D. J. (2010). *Bereik van doelgroepen: Onderzoek naar bereik van interventies in het ZonMw-programma Preventiekracht Thuiszorg*. Bilthoven: RIVM Centrum Gezond leven.
- Van Yperen, T., De Wilde, E., & Keuzenkamp, S. (2014). *Outcome in zicht. Werken met prestatie-indicatoren in de jeugdhulp*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut. Verkregen van <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Outcome-in-zicht-Werken-met-prestatie-indicatoren-in-de-jeugdhulp.pdf>
- Van Yperen, T., Veerman, J. W., & Bijl, B. (2017). *Zicht op effectiviteit. Handboek voor resultaatgerichte ontwikkeling van interventies in de jeugdsector* (Herz. ed.). Rotterdam: Lemniscaat.
- Waiswa M., & Phelps, M. (2017). *Empowering women: A case study of women's participation in political processes in Nakuru county*. Verkregen van <https://conservancy.umn.edu/bitstream/handle/11299/190784/Empowering%20Women%20in%20Nakuru%20County%20Capstone.pdf?sequence=1>
- Weissberg, R. P., Kumpfer, K. L., & Seligman, M. E. P. (2003). Prevention that works for children and youth. An introduction. *American Psychologists*, 58 (6-7), 425-432. doi:10.1037/0003-066X.58.6-7.425

HET PROGRAMMA OPVOEDEN EN OPGROEIEN IN BUNSCHOTEN

- Wellman, B., & Wortley, S. (1990). Different strokes from different folks: Community ties and social support. *American Journal of Sociology*, *96*(3), 558-588. doi:<https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1086/229572>
- Zimmerman, M. A., & Rappaport, J. (1988). Citizen participation, perceived control and psychological empowerment. *American Journal of Community Psychology*, *16*, 725-750. Verkregen van <https://onlinelibrary.wiley.com/journal/15732770>
- ZonMw (2018). *Eerste evaluatie Jeugdwet: Na de transitie nu de transformatie*. Verkregen van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/01/30/rapport-eerste-evaluatie-jeugdwet>

HET PROGRAMMA OPVOEDEN EN OPGROEIEN IN BUNSCHOTEN

Bijlage 1. *Overzicht activiteiten: organisatie, doelgroep, doel en frequentie*

Activiteit	Organisatie	Doelgroep	Doel activiteit	Frequentie
Mamacafé	De Boei	moeders / (mede)opvoeders	moeders / (mede)opvoeders met elkaar verbinden; in gesprek gaan met elkaar; voorlichting thema's	elke eerste en derde woensdag van de maand
Buurtcafé	De Boei	alle inwoners gemeente Bunschoten	inwoners met elkaar verbinden; integratie en acceptatie bevorderen tussen inwoners met verschillende culturele achtergronden; sturen op eigen verantwoordelijkheid	elke woensdag
Ouder-kind zwemmen	De Duker	((mede)opvoeders van) kinderen 3 mnd tot 4 jaar ^o	<i>survivalen</i> voor kinderen in het water; speels en laagdrempelig vaardigheden leren in het water	elke dinsdag, donderdag en vrijdag
Slag voor slag	De Duker	((mede)opvoeders van) kinderen vanaf 4 jaar met een beperking ^o	passend zwemonderwijs voor kinderen met een beperking; zelfvertrouwen kinderen vergroten; beweging stimuleren	elke dinsdag
Ouderinformatie-avond Sportclubje	NBSS* i.s.m. gemeente Bunschoten	(mede)opvoeders van kinderen met een beperking die deelnemen aan Sportclubje	informerende (mede)opvoeders; feedback / mening (mede)opvoeders ophalen	30 april 2018, eenmalig**

^o Oudercomponent: eerste paar zwemlessen is samen met (mede)opvoeders

* Nationaal Bureau Sport Stimulering

** Eenmalig; een vervolg op deze avond is niet bekend

Bijlage 2. Vragenlijst (mede)opvoeders

Deelnemers evaluatie activiteit

Universiteit Utrecht

Beste (groot)ouders en medeopvoeders,

De vragenlijst die hier voor u ligt is ter evaluatie van het [activiteit]. Door welzijnsorganisatie De Boei en gemeente Bunschoten wordt een onderzoek uitgevoerd naar het bereik, de tevredenheid en de doelrealisatie van de activiteiten die voor u als (groot)ouder en medeopvoeder worden georganiseerd. In dit geval gaat het om uw ervaring met [activiteit]. Het onderzoek wordt uitgevoerd door een masterstudent van de Universiteit Utrecht. Hierbij wil ik u vriendelijk verzoeken onderstaande vragenlijst in te vullen, zodat uw ervaring kan worden meegenomen in het onderzoek.

Alvast heel erg bedankt voor uw tijd!

ALGEMENE ACHTERGROND INFORMATIE

Ik ben woonachtig in gemeente

- Bunschoten
- Anders, namelijk

Ik ben een

- Man
- Vrouw
- Neutraal

Ik ben een

- Opvoeder/medeopvoeder
- Grootouder

Mijn leeftijd is

.....

Mijn hoogst genoten opleiding

- Middelbare school (VMBO/TL/HAVO/VWO/GYMNASIUM)
- MBO
- HBO
- WO

Mijn nationaliteit

.....

Ik heb (aantal) (klein)kinderen van (leeftijd).....
jaar.

BEREIK

Hoe bent u bij deze activiteit terechtgekomen?

(Kruis één categorie aan)

- Social media of internet
- Familie of vrienden
- De school van mijn kind
- De (lokale) krant
- Folders / flyers / posters
- Anders

Heeft u vaker aan deze activiteit deelgenomen?

(Kruis één categorie aan)

- Nee, dit was mijn eerste keer
- Ja, 2 keer
- Ja, 3 keer
- Ja, meer dan 3 keer

Wat is de reden dat u aan deze activiteit heeft deelgenomen?

.....
.....

Welk doel wilde u behalen door deelname deze activiteit?

.....

Wat was uw verwachting van deze activiteit?

.....
.....

HET PROGRAMMA OPVOEDEN EN OPGROEIEN IN BUNSCHOTEN

TEVREDENHEID

Ik voelde mij op mijn gemak tijdens de activiteit

(Omcirkel één categorie)

Helemaal mee oneens / Mee oneens / Neutraal / Mee eens / Helemaal mee eens

Indien niet, waarom?

.....

Ik voelde mij serieus genomen

(Omcirkel één categorie)

Helemaal mee oneens / Mee oneens / Neutraal / Mee eens / Helemaal mee eens

Indien niet, waarom?

.....

Ik vond het programma van deze activiteit prettig

(Omcirkel één categorie)

Helemaal mee oneens / Mee oneens / Neutraal / Mee eens / Helemaal mee eens

Indien niet, waarom?

.....

Ik voelde mij vrij om mijn ervaringen met anderen te delen

(Omcirkel één categorie)

Helemaal mee oneens / Mee oneens / Neutraal / Mee eens / Helemaal mee eens

Indien niet, waarom?

.....

Tijdens deze activiteit kan ik terecht met al mijn vragen over het opgroeien en opvoeden van mijn (klein)kind/kinderen

(Omcirkel één categorie)

Helemaal mee oneens / Mee oneens / Neutraal / Mee eens / Helemaal mee eens

Deze activiteit helpt mij bij het verkrijgen van meer kennis en vaardigheden over het opvoeden en opgroeien van mijn (klein)kind/kinderen

(Omcirkel één categorie)

Helemaal mee oneens / Mee oneens / Neutraal / Mee eens / Helemaal mee eens

HET PROGRAMMA OPVOEDEN EN OPGROEIEN IN BUNSCHOTEN

Ik heb door deze activiteit voldoende geleerd om zelf verder te kunnen

(Omcirkel één categorie)

Helemaal mee oneens / Mee oneens / Neutraal / Mee eens / Helemaal mee eens

De activiteit sloot aan bij mijn verwachtingen

(Omcirkel één categorie)

Helemaal mee oneens / Mee oneens / Neutraal / Mee eens / Helemaal mee eens

Indien niet, waarom?

.....
.....

Bent u tevreden over deze activiteit?

(Omcirkel één categorie)

Zeer ontevreden / Ontevreden / Neutraal / Tevreden / Zeer tevreden

Waarover bent u (wel) tevreden?

.....
.....

Indien u niet tevreden bent, waarover bent u niet tevreden?

.....
.....

Heeft u suggesties voor verbeteringen?

.....
.....

DOELREALISATIE

Door deze activiteit kom ik meer in contact met buurtgenoten en andere (groot)ouders en medeopvoeders

(Omcirkel één categorie)

Helemaal mee oneens / Mee oneens / Neutraal / Mee eens / Helemaal mee eens

HET PROGRAMMA OPVOEDEN EN OPGROEIEN IN BUNSCHOTEN

Mijn contact met buurtgenoten en andere (groot)ouders en medeopvoeders is door deze activiteit verbeterd

(Omcirkel één categorie)

Helemaal mee oneens / Mee oneens / Neutraal / Mee eens / Helemaal mee eens

Ik zou nu sneller op mijn sociale netwerk afstappen als ik vragen of problemen heb m.b.t. het opvoeden en opgroeien van mijn (klein)kind

(Omcirkel één categorie)

Helemaal mee oneens / Mee oneens / Neutraal / Mee eens / Helemaal mee eens

De gemeente heeft als doel om het sociale netwerk van (groot)ouders en medeopvoeders te versterken. Vindt u dat dit doel met deze activiteit wordt behaald?

(Kruis één categorie aan)

- Doel is niet behaald, situatie is verslechterd
- Doel is niet behaald, situatie is gelijk gebleven
- Doel is deels behaald
- Doel is behaald

Ik voel mij betrokken bij deze activiteit

(Omcirkel één categorie)

Helemaal mee oneens / Mee oneens / Neutraal / Mee eens / Helemaal mee eens

Waarom?

.....

Ik zou ook deelnemen aan andere activiteiten die te maken hebben met opvoeden en opgroeien en in gemeente Bunschoten worden georganiseerd

(Omcirkel één categorie)

Helemaal mee oneens / Mee oneens / Neutraal / Mee eens / Helemaal mee eens

Indien niet, waarom?

.....

Ik kan zelf het thema of het onderwerp van deze activiteit bepalen

(Omcirkel één categorie)

Helemaal mee oneens / Mee oneens / Neutraal / Mee eens / Helemaal mee eens

HET PROGRAMMA OPVOEDEN EN OPGROEIEN IN BUNSCHOTEN

Er wordt naar mijn mening en ervaring gevraagd en geluisterd

(Omcirkel één categorie)

Helemaal mee oneens / Mee oneens / Neutraal / Mee eens / Helemaal mee eens

Anders, namelijk.....

De gemeente heeft als doel om burgerparticipatie van (groot)ouders en medeopvoeders te vergroten. Vindt u dat dit doel met deze activiteit wordt behaald?

(Kruis één categorie aan)

- Doel is niet behaald, situatie is verslechterd
- Doel is niet behaald, situatie is gelijk gebleven
- Doel is deels behaald
- Doel is behaald

Hoe belangrijk vindt u dit doel?

(Omcirkel één categorie)

Heel erg onbelangrijk / Onbelangrijk / Neutraal / Belangrijk / Heel belangrijk

Waarom?

.....

Deze activiteit draagt bij aan het vergroten van mijn zelfvertrouwen over het opvoeden en opgroeien van mijn (klein)kind/kinderen

(Omcirkel één categorie)

Helemaal mee oneens / Mee oneens / Neutraal / Mee eens / Helemaal mee eens

Ik heb meer controle over het opvoeden en opgroeien van mijn (klein)kind/kinderen na deelname aan deze activiteit

(Omcirkel één categorie)

Helemaal mee oneens / Mee oneens / Neutraal / Mee eens / Helemaal mee eens

HET PROGRAMMA OPVOEDEN EN OPGROEIEN IN BUNSCHOTEN

De gemeente heeft als doel om de zelfredzaamheid (zelfstandig om kunnen gaan met de eigen opvoedsituatie) van (groot)ouders en medeopvoeders te vergroten. Vindt u dat dit doel met deze activiteit wordt behaald?

(Kruis één categorie aan)

- Doel is niet behaald, situatie is verslechterd
- Doel is niet behaald, situatie is gelijk gebleven
- Doel is deels behaald
- Doel is behaald

Hoe belangrijk vindt u dit doel?

(Omcirkel één categorie)

Heel erg onbelangrijk / Onbelangrijk / Neutraal / Belangrijk / Heel belangrijk

Waarom?

.....

Zou ik u nog een keer mogen spreken voor een diepte interview?

- Ja
- Nee

Indien ja, hoe mag ik contact met u opnemen?

- Telefoonnummer:.....
- E-mailadres:.....

Bijlage 3. Topic-lijst interviews ouders

O&O achtergrondinformatie

Komt u uit gemeente Bunschoten?

Bent u een opvoeder of medeopvoeder?

Hoeveel kinderen heeft u?

Hoe oud zijn uw kinderen?

Bereik

Aan welke activiteiten die voor ouders worden georganiseerd in de gemeente heeft u weleens deelgenomen?

Hoe bent u bij deze activiteiten terecht gekomen?

Tevredenheid

Wat vindt u van deze activiteit(en)?

Hoe laagdrempelig zijn de activiteiten?

Hoe tevreden bent u over de activiteiten die worden georganiseerd in de gemeente?

Hoe belangrijk vindt u het dat activiteiten voor ouders in deze gemeente worden georganiseerd?

Zijn er verbeterpunten die u voor de activiteiten zou aandragen?

Doelrealisatie

Hoe belangrijk is voor uw sociale netwerk voor u?

Hoe dragen de activiteiten hieraan bij?

Hoe verantwoordelijk voelt u zich voor de opvoeding van andere kinderen in uw omgeving?

Hoe belangrijk vindt u burgerparticipatie?

HET PROGRAMMA OPVOEDEN EN OPGROEIEN IN BUNSCHOTEN

Hoe dragen de activiteiten hieraan bij?

Hoe betrokken bent u bij de activiteiten die voor ouders in gemeente Bunschoten worden georganiseerd?

Wordt u gestimuleerd om mee te doen en mee te beslissen met de ontwikkeling van dergelijke activiteiten?

Hoe?

Hoe belangrijk vindt u zelfredzaamheid?

Hoe dragen de activiteiten hieraan bij?

Worden uw sterke eigenschappen / kwaliteiten tijdens de activiteit(en) benadrukt en gestimuleerd?

Hoe?

Kunt u tijdens de activiteit meebeslissen over het onderwerp dat behandeld wordt?

Hoe wordt u door de activiteiten bewust gemaakt van uw eigen kracht?

Dragen de activiteiten volgens u bij aan het versterken van de kracht van de samenleving; zouden mensen weer op eigen kracht verder kunnen na deelname aan activiteiten?

Bijlage 4. Topic-lijst interviews professionals

O&O achtergrondinformatie

Hoe bent u bij O&O betrokken?

Bij welke activiteiten bent u betrokken?

Wat is het doel van deze activiteit(en)?

Bereik

Wat is het bereik?

(Indien bereik laag) Hoe zou dat kunnen komen?

Welke mogelijkheden om meer mensen te bereiken zijn al geprobeerd?

Tevredenheid

Wat verwachten jullie met deze activiteiten te bereiken, wat is het verwachte resultaat?

Is deze verwachting in de praktijk waargemaakt?

Waarom wel/niet?

Zijn de activiteiten laagdrempelig?

Wat maakt de activiteiten laagdrempelig?

Ligt de focus tijdens de activiteiten op de sterke punten / de kwaliteiten van ouders, bekrachtigen en voortbouwen op dat wat ze wel al goed kunnen?

Hoe?

Leren ouders kennis en vaardigheden waardoor ze controle kunnen houden en/of krijgen over en zelfstandig kunnen omgaan met hun eigen opvoedsituatie?

Hoe?

Ben je tevreden met de activiteiten zoals ze nu zijn?

Zijn er eventueel nog verbeterpunten?

Doelrealisatie

Dragen de activiteiten bij aan het versterken van het sociaal netwerk van ouders?

Hoe?

Wat is daarin de rol van de professional?

Ontvangen en geven ouders tijdens deze activiteiten sociale steun?

Waaruit blijkt dat?

Wat is daarin de rol van de professional?

Is tijdens de activiteiten aandacht voor sociale verantwoordelijkheid?

Waarom wel/niet?

Voelen ouders zich ook verantwoordelijk voor de opvoeding van andere kinderen in hun omgeving?

Dragen de activiteiten bij aan het vergroten van burgerparticipatie bij ouders?

Hoe?

Wat is daarin de rol van de professional?

HET PROGRAMMA OPVOEDEN EN OPGROEIEN IN BUNSCHOTEN

Voelen ouders die meedoen aan de activiteiten zich betrokken bij deze samenleving?

Waaruit blijkt dat?

Voelen mensen zich verantwoordelijk voor wat er gebeurt in deze samenleving?

Waaruit blijkt dat?

Dragen de activiteiten bij aan het vergroten van de zelfredzaamheid van ouders?

Hoe?

Wat is daarin de rol van de professional?

Zijn er nog andere activiteiten voor ouders in gemeente Bunschoten die zouden kunnen vallen onder opvoeden en opgroeien?

(Indien ja) welke?

(Indien nee) Tijdens het overleg 'Preventie middelengebruik activiteiten' van *medewerker* kwamen een aantal activiteiten voor ouders naar voren die ook onderwerpen aansnijden die te maken hebben met het opvoeden en opgroeien van kinderen. Bijv. informatieavonden voor ouders en grootouders over middelengebruik of gedrag aan de zijlijn van het voetbalveld.

Vindt u dat deze activiteiten ook onder opvoeden en opgroeien zouden kunnen vallen?

Waarom wel/niet?